

Les joves poetes

Irene Solà, Glòria Coll i Àngels Gregori van guanyar les edicions del 2012, 2013 i 2003, respectivament
PARRÒQUIA DE SANT MEDIR

Els joves gegants de l'Amadeu Oller

Publiquem dos dels textos introductoris de l'antologia del premi Amadeu Oller, publicada per Galerada i presentada dilluns per l'alcalde de Barcelona, Xavier Trias

Reportatge

Al pròleg de la primera antologia del premi Amadeu Oller, el 1967, l'enyorat Joan Colominas opinava que la participació dels poetes joves hauria de donar, al capdavant, un bon resultat, "aquesta participació serà un esforç més en la llarga llista d'esforços col·lectius que el poble català va fent d'ençà que a l'inici del segle XIX s'adscriví al panorama polítics-literari europeu, amb els esclats dels moviments socials –menys o poc valorats encara– i del moviment intel·lectual romàntic –de tanta transcendència– que aleshores tenia, també, un evident significat d'acció". Colominas inclogué aquest text en un llibre ben significatiu des del pròleg, *La poesia, un combat per Catalunya*, i estic segur que resultà profètic. Encara més si ho mirem des del punt de vista dels nostres joves poetes. Com s'explica la poesia catalana recent sense David Caño, Mireia Calafell o Irene Solà? Com s'explica Catalunya sense la seva literatura i sense la màxima expressió d'aquesta literatura, la

poesia?

És un orgull respondre a aquestes preguntes per raons òbvies, encara més quan ho fem des dels membres del jurat. L'últim mig segle pot servir per fer una reflexió sobre alguns dels eixos de la poesia catalana, dividida des d'aquell llunyà 1964 en grans períodes. Es podrien exemplificar en la poesia dels seixanta i dels primers setanta, marcada pel realisme i la poesia política, que tindria una traducció en autors prou representatius d'aquell període com Isidre Molas o Àlvar Valls i fins i tot Toni Turull, sense oblidar els dos de la primera edició, Carles Miralles i Pius Morera, tot i que evolucionaren cap a uns altres àmbits. Un segon apartat, representat pels joves dels setanta com Ramon Pinyol Balasch, Joaquim Sala-Sanahuja, Miquel Desclot, Maria Mercè Marçal, Joan Barceló i Valerià Pujol, en una època marcada pels experimentalismes, la música psicodèlica i el hippisme i el culte als Espriu, Vinyoli, Bartra i, sobretot, Foix i Brossa, tots dos amb in-

fluències clares del surrealisme. Un tercer període, eclèctic i postmodern, on el compromís polític cedia davant de l'individualisme i el rigor literari, amb poetes prou representatius de l'època com Carles Torner, Antoni Pladevall, Pau Joan Hernández i la malaguanyada Anna Dodas. Els noranta contribueixen a la gran eclosió d'autors i el segell ja desaparegut d'Edicions del Mall és substituït per La Magrana, on es publiquen autors ben notables en l'actualitat, com ara Amadeu Vidal, Manuel Forcano, Carles Bellsolà i Esteve Plantada, i el canvi de segle, que coincideix amb el període dels recitals, de què us parlaré al final i en què poetes representants de l'escriure i el dir, com ara Núria Martínez-Vernis, Andreu Gomila, Laia Noguera, Maria Cabrera i Àngels Gregori, s'enduen el guardó.

"Els poemes moren d'inanició quan se'ls treu tot allò que no contenen." Aquest aforisme d'Elias Canetti podria resumir un balanç de les intencions de molts poetes de totes les

èpoques, massa condicionats pel so de les paraules i, sobretot, massa permeables a les influències dels grans mestres del segle XX, autors que foren més copiats que comprensos dins d'un exercici evident d'endogàmia. I penso tant en Foix i en Brossa com en Gabriel Ferrater, Espriu i Vicent Andrés Estellés. Després del que s'ha considerat com la Generació dels Setanta, vam continuar amb els ismes mentre la desaparició progressiva dels mestres Vinyoli, Marià Manent, Foix, Estellés, Fuster, Espriu, Bartra, Blai Bonet i Pere Quart provocava un cert complex d'orfandat que se substituïa per un culte excessiu a Ferrater o per un simbolisme forçat, que amagava també molta provatura inconnexa, massa esoterisme disfressat de literatura culta. La tènue frontera entre la filologia i la creació es tornava a mostrar dins la nostra literatura com una línia difusa. Vinyoli serà segurament el poeta més citat pels autors dels últims quinze anys.

La tendència que alguns esperàvem era trobar autors que dominessin prou bé l'eina de la llengua i que s'oblidessin d'exerci-

Vinyoli serà segurament el poeta més citat pels autors joves

cis malabars de resultats deficientes. Els anys vuitanta, una dècada dominada pel discurs postmodern, ens mostraren eclecticisme i disparitat, però també endogàmia i massa formalisme, una malaltia que s'ha perpetuat al llarg de les últimes dècades i que els trencadors poetes dels vuitanta no foren capaços d'eliminar. La tradició continuava pesant massa, sobretot des d'una certa ortodòxia. S'abandonaven, però, els clixés d'altres èpoques, com el patriotisme i el resistencialisme. El començament de la normalització féu perdre a la poesia protagonisme davant l'empenta dels nous narradors –Monzó, Pàmies, Carme Riera, Baulenas, Maria Mercè Roca, etc.–, que oferien alternatives més interessants per als lectors. La poesia tornava a les catacumbes o a la "secta secreta", tal com la definí Albert Roig a *L'estiu de les paparres*. Els primers vuitanta foren una època dura. La poesia, com altres sectors de la societat desvertebrats, patí una crisi de models. Sense referents clars ni mestres a qui idolatrar, alguns poetes optaren pel sectarisme, intentant copiar fenòmens peninsulars tan tristos com l'anomenada *poesia de l'experiència* o la *nova sentimentalitat*, és a dir, un model de poesia realista, escenificada en àmbits domèstics i de necessitat quotidiana. No prosperà perquè al país resulta ben difícil reunir dos poetes i evitar que es treguin els ulls.

Només dos poetes es poden arribar a es-

Sònia Moya va guanyar el 2010, Marc Rovira el 2009, Mireia Calafell el 2006, David Caño el 2007 i Anna Ballbona el 2008
 PARRÒQUIA DE SANT MEDIR

Ricard Mirabete, Miquel Desclot i Núria Martínez Vernis van obtenir el premi en les edicions del 1999, 1971 i 2000
 PARRÒQUIA DE SANT MEDIR

timar si representen tendències i estils diferents. Tres poetes reunits en un bar poden provocar la Tercera Guerra Mundial! L'exemple de Sarajevo és el més pròxim.

La darrereria dels noranta ha representat una situació enganyosa, una mena de miratge. La poesia catalana recuperava la categoria. Molts dels autors que havien provocat el mimetisme dels setanta es retiraven i tres o quatre generacions coincidien durant una època ja prou estimable d'estabilitat política, una gran victòria gràcies a l'estabilitat, sovint tan criticada. Alguns autors construïen una obra ferma, sense sobresalts i marcada pel rigor. Si el nostre diagnòstic fins al 1985 podia fer un cens de poetes i comparar-lo amb les vendes –en què es demostrava que potser hi havia més emissors de poesia que receptors–, la segona meitat dels noranta i els quinze anys del nou segle han alterat la sensació de profunditat de la crisi pel fenomen dels recitals poètics i l'assistència massiva de públic a aquests espectacles. Es tracta d'un fenomen sociològic que recupera l'oralitat de la poesia, tot i que trenca l'acte íntim de la lectura personal. L'afluència d'espectadors als recitals ha provocat la celebració de molts actes, la incorporació de determinades institucions i, fins i tot, l'aparició de patrocinadors, com passa en altres països europeus i americans. El fenomen ha esdevingut una moda i la resposta massiva a la Setmana de Poesia de Barcelona, entre moltes altres convocatòries, així ho constata. El fenomen s'ha convertit en moda i la Setmana de Poesia té tant protagonisme als diaris com el Sònar i Primavera Sound o com molts dels espectacles del Grec. En qualsevol cas, el festival s'ha

convertit en una de les cites culturals de l'any i és una mena de desembocadura dels recitals i les lectures que es fan gairebé diàriament a Barcelona i altres ciutats catalanes. Tampoc no resulta estrany l'arribada de llibres de poesia als quioscos o les edicions que regalen els diaris. El cas del desaparegut Miquel Martí i Pol és simptomàtic de la popularitat del gènere, per no parlar de l'èxit de l'Any Verdguer o l'entrada als llibres més venuts dels diaris d'autors com l'esmentat Martí i Pol o de Joan Margarit. Els nostres joves poetes s'han adonat, en molts casos, que la poesia –la cultura–

Molts poemes de l'Oller van ser dels indignats de plaça Catalunya

ha fet despertar la consciència ciutadana dins el conjunt de nivells que vertebrava la nostra societat invertebrada. Gairebé tots els poetes que han guanyat l'Amadeu Oller participaren en les trobades poètiques dels indignats de plaça Catalunya i d'altres manifestacions cíviques.

Com ha assumit la poesia catalana aquesta nova situació? Diríem que la idea dels organitzadors dels recitals era divulgativa, volia dur la poesia al públic, atès que el públic no anava a la poesia. Allò de si Mahoma no va a la muntanya, la muntanya anirà a Mahoma. Davant el fenomen hi ha hagut dues reaccions. La pri-

mera, participativa, de voler connectar amb el públic. I la segona, refractària, de voler mantenir l'aïllament i de viure al marge o amb distàncies davant d'aquesta petita popularització d'un gènere que ha estat definit des de fa anys com a minoritari davant dels èxits de vendes i de lectors de la novel·la, considerat com el gènere que millor representa el món actual, al costat del cinema narratiu.

Els recitals han facilitat, així mateix, la possibilitat de conèixer noves veus, i als poetes la possibilitat de provar els seus versos. Aquí podríem connectar amb el Price del 1971, quan es reuniren, també amb gran èxit, els grans

vell desig dels poetes realistes i polítics de la generació dels Colominas, Alpera, Vallverdú, Espriu i Amorós-. Abandonant l'elitisme, la poesia ha recuperat la il·lusió, el desig de transmetre sentiments i de comunicar emocions. Han valgut la pena aquestes iniciatives perquè s'ha acabat la secta secreta que he citat abans. Els recitals han estat un acte emancipador del vers, de la creativitat segrestada per grupuscles i teixits pseudomafiosos: la crítica havia esdevingut pseudocrítica, dominada pels poderosos.

Quin és el risc ara? La trivialització, la banalització del discurs? No ho crec. Potser la substitució del concepte tancat de cultura pel d'espectacle. En el terreny de les edicions, potser ens trobem com el teatre, que funciona bé en taquilla, però malament en edició.

Una altra característica positiva ha estat la racionalització de les editorials, que han limitat el nombre de llibres publicats i han augmentat, així, el nivell d'exigència dels responsables literaris, amb tiratges insuficients, però en molts casos dignes. El premi novament s'ha adaptat amb la crisi: de La Magrana les publicacions passaren a un nou segell, Galerada, que ha superat els dissenys i la qualitat dels llibres, i ha inaugurat una nova generació nascuda durant els anys vuitanta i noranta, amb gent de tanta qualitat com An-

Esteve Plantada
(1997), Andreu Gomila (2001), Irene Tarrés (2005). A sota, Montserrat Roig va fer de mantenidora en l'edició del 1989. En les fotos també es poden veure mossèn Bigordà, mossèn Vidal Aunós i Joan Colominas, entre altres
PARRÒQUIA DE SANT MEDIR

L'èxit del premi és veure l'evolució posterior dels guardonats

na Ballbona, Marc Rovira, Sònia Moya, Estel Solé, Glòria Coll i Carles Morell, majoritàriament veus femenines –com el lector pot comprovar–, que demostren el pas endavant dins un gènere, que abans havia tingut poques dones.

L'èxit de publicar inèdits durant cinquanta anys es valora a través de l'evolució d'alguns d'aquests guardonats. He esmentat alguns dels cervells més lúcids de la nostra poesia, que tingueren la primera oportunitat amb el nostre premi, un premi sense dotació econòmica ni gran pompa, que ha esdevingut una cita de la millor poesia catalana, una poesia que parla en veu baixa però d'una manera ferma, sense fer cas als escarafalls del temps.

La parròquia de Sant Medir acollí la fundació de Comissions Obreres ara fa també cinquanta anys, deixà els seus locals per a la refundació de la CNT el 29 de febrer del 1976, acollí la vaga dels sense papers fa uns anys, ens ha acompanyat amb la poesia, la bondat, la veritat i la bellesa, signes agustinians de l'art i la vida. Gràcies, mossèn Amadeu Oller. Gràcies, Josep Maria Vidal, Josep Bigordà, Francesc Vilamala, Joan Colominas, Joan Oliver, Enric Subirà, Joan Fàbregas, Martí Saurí, Anna Lluch i tots els que heu fet possible aquest gran miracle amb el vostre esforç. Sense la poesia no som res. *

noms de la poesia catalana contemporània: Espriu, Ferrater, Foix, Brossa, Bartra, Estellés, Leveroni, Llompart, Pere Quart, Teixidor, Vidal i Alcover, Vinyoli, Palau i Fabre, Sarsanedas, Colominas, Joaquim Horta i Francesc Vallverdú. En aquests anys s'ha donat també un altre fenomen, la desaparició de les revistes, que ha deixat pràcticament sola la capçalera vigatana *Reduccions*. Si els setanta i els primers vuitanta s'havien caracteritzat per la publicació de revistes de poesia –com a plataformes d'opinió i com a vehicle de noves propostes–, la supressió d'aquestes capçaleres, a causa de les despeses excessives d'impremta i de

paper, havien deixat una infinitat de col·lectius sense camp d'entrenament, sense possibilitat d'entrar en debat, de fer provatures. Aquesta situació es regularitzà amb el paper dels nous mitjans de comunicació que obren la informàtica i, especialment, internet, que s'ha convertit en una nova tribuna on es poden contrastar idees. També l'esmentat fenomen dels recitals ha servit per dur al carrer, a la plaça, al teatre, a l'ateneu els versos dels poetes. L'agora s'imposa.

Aquests nous vehicles han servit per democratitzar la poesia, per treure-la dels guetos i dels elitismes, per acostar-la al poble –el